

	Назив предмета: Српска народна књижевност I			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Број ECTS кредита	Фонд часова
	обавезни	1.	5	3+1

Студијски програми за које се организује:

Српски језик и књижевност, први циклус

Условљеност другим предметима:

Нема

Циљеви изучавања предмета:

Показати на одабраним примјерима жанровску, тематску и регионалну разноликост српске народне књижевности, историјат записа и промјене које се у том низу уочавају, интеракцију и интерференцију са писаном књижевношћу, повезаност са годишњим и животним обичајно-обредним циклусом, историјским догађајима и свакодневицом, те традицијским културним концептима. Циљ је:

- Стицање увида у комплексност проучавања усмене/народне књижевности, те усвајање основних знања из ове области, уз могућности проширивања на другом циклусу.
- Осигурање елементарне стручне и научне компетенције студената у области поетичких, књижевноисторијских и фолклористичких проучавања.
- Развијање свијести о усменој књижевности као нематеријалном културном наслеђу.

Име и презиме наставника и сарадника:

Проф. др Јеленка Пандуревић, одговорни наставник

Ма Данијел Дојчиновић, сарадник

Методе наставе и савладавања градива:

Садржај предмета обухвата историјске, теоријске и методолошке приступе усменој/народној књижевности, као и преглед проучавања у дијахронијској перспективи, стога је основна метода усмено излагање (ex chatedra), која се у зависности од теме допуњава пројекцијама аудио и видео записа, документарних филмова, те хеуристичким дијалогом са студентима. Улоге су замијењене приликом излагања студентских семинарских радова.

Исходи учења:

- Студенти ће стећи способност разумијевања и тумачења народне књижевности као специфичне области стваралаштва, кроз изразито интердисциплинарне научне приступе
- Биће способни да прате „усмени“ ток историје српске књижевности
- Да објасне проблем националних оквира народне књижевности
- Да разликују и објасне термилошки пар усмена/народна књижевност
- Да класификују усмене пјесничке врсте
- Да анализирају и интерпретирају лирску народну пјесму
- Препознају и опишу сужејне моделе приповједних пјесама
- Препознају и вреднују антологијске текстове
- Објасне стилске и версификацијске одреднице народних пјесама

Напомена:

Након сваке од прве три цјелине (свака цјелина има 3x4 часа предавања), долазе семинарска вјежбања (3x5 часова, по потреби у двије групе).

Садржај предмета:

1. Упознавање са садржајем предмета и обавезама студената. Аграфичка фаза културе. Усмена књижевност у контексту традиционалне културе. Обредно-обичајни комплекс календарског и животног циклуса.

2. Народна књижевност као поетички феномен. Специфичности народне књижевности сагледане кроз појмове: усменост, традиционалност, варијантност, формулативност, синкретичност. Плурализам могућих приступа усменом тексту. Усмена или народна књижевност? Термилошка одређења.

3. Народна књижевност у токовима историје српске књижевности. Прожимање усмене и писане књижевности, прелазне форме и утицаји. Помени и свједочења. Историјат записивања и објављивања. Бугарштите и приморски записи, Ерлангенски рукопис, српске рукописне пјесмарице, епоха просвећености и биљежење народних умотворина. Проблем одређивања граница националног корпуса.

1. семинар:

Вук Стефановић Караџић и његово доба. Европски и национални оквири и подстицаји. Живот и дјело. Сакупљање и објављивање. Поетичка разматрања, успостављање жанровског система и описивање врста. Класификацијска начела. Вукови противници, сљебеници и настављачи. Рецензија и успостављање класичног корпуса српске народне књижевности. Најзначајнија научна издања.

4. Жанровски систем усмене књижевности. Поетика лирских пјесама. Устаљени мотиви и сужеј/садржински нивои формулативности. Композициони модели лирских пјесама. Хронотоп. Версификација.

5. Народна пјесма као палимпсест. Пагански и хришћански слојеви значења. Од обредне до љубавне и породичне лирике. Анализа одабраних текстова (Вук Стефановић Караџић, *Српске народне пјесме*, 1. књига). Вриједносни систем усмене културе и његов поетски израз.

6. Митско наслеђе и интернационални мотиви. Обредне и поетске метафоре. Жртва и жртвовање. Обреди прелаза. Сватовска лирика и Тужбалице.

2. семинар:

Поетски језик. Стилски поступци и средства (метафора, перифраза, метонимија, синегдоха, иронија, поређење, лирски паралелизам, контраст, словенска антитеза, алегорија, персонификација, хипербола, епитет, фигуре понављања, параномазија, етимолошке фигуре, апозиција, градација, инвокација, анахронизам, симбол. Поетика боја и бројева.

7. Систематизација и дискусија. Припрема за колоквиј.

8. Колоквиј (тест)

9. Поетика приповједних пјесама. Баладе и романсе. Сижејни модели. Анализа одабраних примјера) (Вук Стефановић Караџић, *Српске народне пјесме*, 1. и 2. књига).

3. семинар

Ликови, мотиви и сижеи српске народне књижевности као метафоре, симболи, парафразе и интертекст новије српске књижевности. Драматика приповједних пјесама у позоришној и филмској адаптацији. Љубомир Симовић, Хасанагиница, драма у два дела и осам слика, Нови Сад 1976. Видео презентације (позоришна представа или филм у избору).

10. Есеји и студије о српској народној књижевности (избор). Излагање и дискусија. Савремена рецепција народне књижевности у науци и медијском простору.

11. Колоквиј (есеј)

12. Систематизација и закључна разматрања. Избор из поезије у интерпретацији студената.

Обавезно присуство на предавањима је 70%, а на вјежбама 70%.

ПРЕДИСПИТНЕ ОБАВЕЗЕ:

1. Уредност похађања наставе (6–10)
2. Активност на настави и учешће у дискусији (6–10)
3. Колоквиј-тест знања (12–20)
4. Колоквиј – есеј (12–20)
5. Писмени испит – уколико студент не положи колоквиј, у првом испитном року приступа писменој провјери знања. (20+20; минимално 12+12)

ЗАВРШНИ ИСПИТ:

Завршни испит је усмени, и студент може приступити уколико има минимално 36 бодова остварених кроз позитивну реализацију свих предиспитних обавеза (максималан број бодова је 60).

На завршном испиту студент мора, за понуђене одговоре на три питања, добити најмање 15 бодова, а највећи могући број је 40.

Коначна оцјена се изводи према скали утврђеној Правилима студирања.

ИСПИТНА ПИТАЊА ИЗ СРПСКЕ НАРОДНЕ КЊИЖЕВНОСТИ 1

1. Термиолошке недоумице и употреба појма народна/усмена књижевност.
2. Однос народне књижевности и других дисциплина у оквиру фолклористике.
3. Поријекло и развој умјетничког изражавања. Постанак и развој народне књижевности.
4. Обред и мит у народној књижевности. Интернационални мотиви.
5. Народна књижевност у контексту патријархалне културе.
6. Усмено преношење као општа карактеристика народне књижевности.
7. Појам варијанте и варијантност као спецификум књижевног стварања.
8. Пјевач и казивач као фактор модификације народних умотворина. Индивидуални допринос стваралачком процесу.
9. Принцип колективности у стваралачком чину и у рецепцији усмене књижевности.
10. Синкретичност усмених књижевних творевина и обредност традиционалне културе.
11. Формула и формулативни израз као обиљежје народне књижевности.
12. Изражајни облици формулативности.
13. Поетски језик и језичко-стилска изражајна средства.
14. Устаљени мотиви и сижеи. Садржински облици формулативности.
15. Класификација народне књижевности. Могућности и ограничења.
16. Помени и записи народне књижевности на српском језику.
17. Приморски записи.
18. Бугарштице (поетика, збирке). Марко Краљевић и брат му Андријаш.
19. Ерлангенски рукопис.
20. Почети системског сакупљања народних пјесама.
21. Значај Вукове епохе. Рецепција и превођење.
22. Вук Стефановић Караџић као издавач и редактор народних песама.
23. Вукова подјела лирских пјесама.
24. Значај Вуковог Рјечника за изучавање народне књижевности.
25. Вукови предговори као основ поетичких испитивања.
26. Вукови савременици и настављачи.
27. Лирске народне пјесме. Класификација и поетика.
28. Календарске песме. Особине и подјела.
29. Коледарске и божићне пјесме. Богојављенске песме.
30. Песме на ранилу. Ђурђевске пјесме.
31. Лазаричке и ускршње пјесме.
32. Спасовске и краљичке песме.
33. Ивањске и додолске пјесме.
34. Сватовска лирика. Здравнице и почаснице.
35. Песме о раду и уз рад.
36. Тужбалице.
37. Опште карактеристике и подела религиозних лирских песама (митолошке, хришћанске и сљепачке пјесме).
38. Породичне пјесме и успаванке.
39. Љубавне пјесме.
40. Шаљиве песме. Бећарац. Ојкача. Ганга.
41. Балада као жанр усмене књижевности.
42. Романсе.
43. Приповједне пјесме. Дефиниција и подјела.
44. Бајке у стиху.
45. Хришћанско-моралистичке легенде у стиху.
46. Новелистичке пјесме о породичним односима и љубавним згодама.
47. Стих народне поезије.
48. Најзначајнија научна издања народних пјесама.
49. Прелазни облици између усмене и писане књижевности.
50. Српске рукописне пјесмарице.

Литература:

Обавезна лектура:

- В. С. Караџић, *Српске народне пјесме, I*, Сабрана дјела В. С. Караџића, Просвета, Београд, 1975.
 В. С. Караџић, *Српске народне пјесме, II*, Сабрана дјела В. С. Караџића, Просвета, Београд, 1988.
 Х. Крњевић, *Антологија народних балада*, Београд 1978.
 З. Карановић, *Антологија српске лирске усмене поезије*, Нови Сад 1996.
 З. Карановић, *Антологија српске епско-лирске усмене поезије*, Нови Сад 1998.
 Љ. Симовић, *Хасанагиница, драма у два дела и осам слика*, Нови Сад 1976.

Обавезна литература:

- В. Латковић, *Народна књижевност*, Београд (више издања)
Р. Пешић-Н. Милошевић-Ђорђевић, *Народна књижевност*, Београд, 1984.
С. Самарџија, *Увод у усмену књижевност*, Београд 2008.
М. Клеут, *Народна књижевност (фрагменти скрипти)*, Нови Сад 2008.

Допунска литература:

- М. Павловић, *Обредно и говорно дело*, Београд 1986.
С. Кољевић (прир.), *Ка поетици народног песништва*, Београд, 1977.
В. Недић (прир.), *Народна књижевност*, Београд, 1972.
В. Попа (прир.), *Од злата јабука*,

Приручници:

- Ђорђевић, Т. Р. (2002). *Животни круг: рођење, свадба и смрт у веровањима и обичајима нашег народа*. Ниш: Просвета.
Караџић, В. С. (1957). *Живот и обичаји народа српскога*. Београд: Српска књижевна задруга.
Кулишић, Ш., Петровић, П. Ж., Пантелић, Н. (1998). *Српски митолошки речник – 2*. допуњено изд. Београд: Етнографски институт САНУ, Интерпринт.
Словенска митологија (2001). Уредници Светлана Толстој и Љубинко Раденковић. Београд: Zepher Book World.
Чајкановић, В. (1994). *Сабрана дела из српске религије и митологије I-V*, приредио Војислав Ђурић. Београд: Српска књижевна задруга, БИГЗ, Просвета, Партедон М. А. М

Напомена: Допунска литература и приручници се користе у избору, за припрему семинарских дискусија, и у договору са наставником.

Посебна назнака за предмет:

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. Др Јеленка Пандуревић

Напомена: